

פייר פאולו פאזוליני

מבחר תרגומים

לאפיפיוור

כְּמָה יָמִים לְפָנַי שְׁמַתָּ, הַמּוֹת
 הַנִּיחַ אֶת עֵינָיו עַל בֶּן גִּילָד;
 בֶּן עֲשָׂרִים הָיִיתָ סְטוּדֵנְט, הוּא שְׂכִיר־יוֹם,
 אֶתָּה אֲצִיל, עֲשִׂיר, הוּא פֶּרַח פְּלֶבָאִי;
 אֲבָל אוֹתָם יָמִים הִזְהִיבוּ לְשִׁנְיָכֶם
 אֶת רוּמָא הָעֵתִיקָה שֶׁהִפְכָּה לְחִדּוּשָׁה כָּל־כֶּךָ.
 רְאִיתִי אֶת שְׂרִידָיו, דּוּזְקָטוּ הַמְסַכֵּן.
 בְּלִילוֹת נָדָד שְׂכוֹר בֵּין הַשְּׂוֹקִים
 וְחֲשֻׁמְלִית שְׂבָאָה מִסֵּן פֶּאֹלוּ דְרִסָּה אוֹתוֹ
 וְגִרְרָה אוֹתוֹ קֶצֶת עַל הַפְּסִים בֵּין עֲצֵי הַדְּלָב,
 מִשֶּׁךְ כְּמָה שְׁעוֹת נִשְׁאָר שָׁם, תַּחַת הַגְּלָגָלִים:
 אֲנָשִׁים הַתְּקַבְּצוּ סְבִיבוֹ כְּדֵי לְהַבִּיט בּוֹ
 בְּדַמְמָה; הִיָּה מְאֹחָר; הֵם הָיוּ רַק עוֹבְרֵי אֶרֶץ.
 אַחַד הַגְּבָרִים הָהֵם, הַקְּיָמִים רַק מִשׁוּם שְׂאֵתָה קִיָּם,
 שׁוֹטֵר זָקֵן, טִנְפַת מְפִיזִיית
 צָעַק עַל מִי שֶׁהִתְקַרְבוּ מְדִי: "צָאוּ לִי מִהַבִּיצִים"
 אַחַר כֵּךְ הַגִּיעָה מְכוֹנִית מְאִיזָה בֵּית חוֹלִים כְּדֵי לְהַעֲמִיסוֹ;
 הָאֲנָשִׁים הִלְכוּ מִשָּׁם, הוֹתִירוּ כְּמָה קָרְעִים פֶּה וְשָׁם,
 וּבְעֵלֶת הַבֵּר הַלִּילִי, קֶצֶת לְמִטָּה מִשָּׁם,
 הַכִּירָה אוֹתוֹ, אֲמָרָה לְמִישֶׁהוּ שְׂרַק הַגִּיעַ
 שְׁדוּזְקָטוּ הֵלֶךְ תַּחַת הַגְּלָגָלִים שֶׁל הַחֲשֻׁמְלִית, נִגְמַר.
 כְּמָה יָמִים אַחַר כֵּךְ גִּמְרַתְּ אֶתָּה: דּוּזְקָטוּ הִיָּה אַחַד
 מִהַעֲדָר הָאֲנוּשֵׁי וְהַגְּדוּל שְׁלָדָה, מְרוּמָא
 שְׁתִּינְ עֲלוּב, בְּלִי מִשְׁפָּחָה וּבְלִי מִטָּה.

שוטט בלילה, התפרנס מיִיודע־ממה.
אתה לא ידעת שום דבר על זה, כמו שלא ידעת שום דבר
על רכבות נוצרים אחרים כמוהו.
אולי אני מתחצף כשאני שואל את עצמי מאיזו סבה
אנשים כמו דזוקטו אינם ראויים לאהבתך.
ישנם מקומות מבישים בהם אמהות ותינוקות
חיים בתוך אבק עתיק, בתוך ביץ מעדן אחר.
ממש לא הרחק מאיפה שאתה בעצמך חיית
אל מול הכפה היפה של סן פֵיטרו.
מקום אחד מאלה – ג'לוסומינו...
תל שתעלה חוצה אותו באמצע ומתחת
בין חפירה אחת ושורת בנינים חדשים
ערמה של מבני עליבות, לא בתים, דיירי חזירים.
די היה במחנה אחת שלך, במלה אחת שלך.
כדי שלבניך אלה יהיה בית.
אבל לא עשית שום מחנה ולא אמרת שום מלה.
והרי לא בקשו ממך לחזן את מרקס! גל
אדיר שנשבר דרך אלה שנות חיים
מפריד אותך ממנו, מהדת שלו:
אבל בדת שלך לא מדברים על חמלה?
רכבות בני אדם תחת כהנתך
לעיניך, חיו בארוות ובדירי חזירים.
זאת ידעת: לחטא אין משמעו לעשות הרע;
לחטא משמעו לא לעשות את הטוב.
כמה טוב יכלת לעשות! ולא עשית;
לא היה חוטא גדול ממך.

לדגל האדום

למי שמכיר רק את הצבע שלך
דגל אדם,
אתה פשוט חייב להתקיים, משום שהוא
קיים:

מי שְׁהִיָּה מְכֹסָה בְּקָרוֹם, מְכֹסָה
 בְּפִצְעִים,
 הַפּוֹעֵל הוֹפֵךְ לְקַבְּצוֹן,
 הַנְּפוּלִיטְנִי לְקַלְבְּרוֹזִי, הַקְּלַבְּרוֹזִי
 לְאַפְרִיקָאִי,
 הָאֲנֵאלֶפְבֵּית לְבוּפְלוֹ אוֹ לְכֶלֶב.
 מִי שְׂכַמְעֵט לֹא הִכִּיר אֶת הַצֶּבַע שֶׁלָּךְ
 דָּגַל אָדָם,
 יוֹתֵר לֹא יָדַע אוֹתְךָ, גַּם לֹא
 בְּחוּשָׁיו:
 אֶתְּהָ הַמֵּתֶפֶאֶר כָּבֵר בְּתֵהְלוֹת בּוֹרְגָנוּיֹת
 וּפּוֹעֲלִיּוֹת,
 שָׁב לֵהִיּוֹת סְמֵרְטוּט, וְהֶעֱנִי בְיוֹתֵר
 מִנּוֹפֵף בְּךָ

לאומה שלי

לֹא עִם עַרְבִי, לֹא עִם בְּלָקְנִי, לֹא עִם עֵתִיק,
 אֶלָּא אִמָּה חַיָּה, אִמָּה אִירוֹפֵית;
 מַה אַתָּ? אֶרֶץ שֶׁל יְלָדִים, רַעֲבִים, מְשַׁחֲתִים,
 מוֹשְׁלִים-שְׂכִירִים עַל חֻקְלָאִים, זְנוּבוֹת מְשַׁלְּמִים,
 פְּרַקְלִיטוֹנִים מְשׁוּחֵי בְרִילִינְטִין וְרַגְלִים מְלַכְלָכוֹת,
 פְּקִידִים לִיבְרָלִים, שְׂטֵינְקָרִים, כְּמוֹ דוֹדִים מִתְחַסְּדִים,
 קְסֵרְקֵטִין, סְמִינֵר כְּמָרִים, חוֹף יָם רִיק, בַּיִת זֹנוֹת!
 מִילִיוֹנֵי זְעִיר-בוֹרְגָנִים כְּמוֹ מִילִיוֹנֵי חֲזִירִים
 רוֹעִים בְּחֵרִיצוֹת תַּחַת אַרְמוֹנוֹתֵיהֶם הַקְּטָנִים וְהַמוֹגָנִים,
 בֵּין בָּתִּים קוֹלוֹנִיאָלִיִּים מְקַרְצָפִים כְּמַעַט כְּמוֹ כְּנִסְיוֹת
 בְּדִיוֹק מְשׁוּם שֶׁהִתְקִימָת, עֵכָשׁוּ אֵינְךָ קִימָת,
 בְּדִיוֹק מְשׁוּם שֶׁהִיִּת מוֹדַעַת, אֶת לֹא-מוֹדַעַת.
 וְרַק מְשׁוּם שֶׁאַתָּ קְתוּלִית, אֵינְךָ מְסַגֶּלֶת לְחֶשֶׁב
 שֶׁהָרַע שֶׁלָּךְ כְּלוֹ רַע: אֲשַׁמְתוּ שֶׁל כָּל רַע.
 חֲפָשִׂי שׁוֹקַע הָעוֹלָם בְּיָם הַיְּפָה שֶׁלָּךְ.

מאיטלקית יצחק לאור

ישראל

.1

חוֹף יָם. פְּנִסִים לְכַנִּים, מְנַתְצִים
 מְרַצְפוֹת יִשְׁנוֹת, אֶפְרוֹת מְלַחוֹת טְרוֹפִית.
 מְדַרְגוֹת, לְעֵבֶר הַחֹל
 הַשָּׁחַר; עִם נִירוֹת, אֲשֶׁפָּה.
 שְׁקֵט כְּמוֹ בְּעָרֵי הַצֶּפוֹן.
 הִנֵּה בַחֲוָרִים בְּגִ'ינֵס כְּחַל, צְבַע נִבְלָה
 וְגוֹפִיּוֹת לְכַנּוֹת, דְּבִיקוֹת
 מְלַכְלָכוֹת, צוֹעְדִים לְאֶרֶץ הַמַּעֲקָה
 – כְּמוֹ אֲלֶג'יָרָאִים נְדוֹנִים לְמוֹת.
 מִיִּשְׁהוּ רְחוֹק יוֹתֵר בְּצַל הַחֵם
 מוֹל מַעֲקָה אַחֵר. וְרַעַשׁ הַיָּם,
 הַמְּשַׁגֵּעַ... מֵאַחֲרֵי רַחֲבָה
 שֶׁל מְדַרְכָּה מְקַלֶּפֶת (לְעֵבֶר הַמְּזוּחַ),
 בַּחֲוָרִים, יוֹתֵר צְעִירִים; פְּלוֹנְסָאוֹת; תְּבוֹת
 עֵץ; שְׁמִיכָה פְּרוּשָׁה עַל הַחֹל הַשָּׁחַר.
 נִשְׁכָּבִים שָׁם; אַחַר כֵּךְ שְׁנַיִם קָמִים;
 כּוֹבְשִׁים אֶת הַמְּדַרְכָּה מְמוֹל,
 לְאֶרֶץ אוֹרוֹת הַבְּרִים, מְרַפְסוֹת עֵץ רְקוּבוֹת
 (זְכָרוֹן מְכַלְכוֹתָא... מְנִירוֹבֵי...)
 (מוֹסִיקַת רְקוּדִים, רַחֲוֶקָה,
 בְּתוֹךְ בַּר שֶׁל מְלוֹן, מְמַנּוּ מְגִיעַ
 רַק זוֹם-זוֹם עֵמֶק, וְקִינּוֹת
 לוֹהֵטוֹת שֶׁל מְשַׁפְּטִים מוֹזִיקָלִיִּים מִן הַמְּזֻרָח).
 נִכְנָסִים לְחַנוּת, פְּתוּחָה לְרוּחָה...
 כְּמָה שִׁיּוֹתֵר עֲנִיָּה, מְלֵאָה יוֹתֵר בְּאוֹר,
 בְּלִי שׁוֹם מְתַכָּת, זְכוּכִית... שׁוֹב יוֹצְאִים
 שׁוֹב יוֹרְדִים. אוֹכְלִים, בְּשֶׁקֶט,
 מוֹל הַיָּם הַלֵּא נְרָאָה,
 אֶת מָה שְׁקִנּוּ. זֶה

שְׁשָׁרוּעַ עַל הַשְּׂמִיכָה לֹא זָז; מַעֲשֵׂן,
יָדוּ בְּחִיקוֹ. אַף אֶחָד
לֹא מִסְתַּכֵּל עַל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם (כְּמוֹ הַצּוֹעֲנִים
הַנֶּאֱבָרִים בַּחֲלוּמָם).

.2

מְלוֹן קֶטְנָטֵן רוֹעֵשׁ (הַעֲתָק
עֲלוֹב שֶׁל גִּזְלִי, תוֹכֵל לְמַצֵּא כְּזֶה
בְּפָרוּרֵי בְּנוֹנוֹטוֹ אוֹ אֲוִלִּינוֹ):¹
דְּוָקָא כָּאן אֲנִי חוֹשֵׁב בְּאַמֶּת וּבְתַמִּים עַל מְחָר
כְּמוֹ עַל יוֹמָם שֶׁל פִּיטְרוֹ הַקְּדוֹשׁ וּפְאוּלוֹ
– וְשִׁמְכָאן שְׂמִי – גוֹרְלִי –
הֵם בְּפָרֵי הָאֲחֵרוֹן שֶׁל הָעֲנָף הָאֲחֵרוֹן
שֶׁל עֵץ גְּדוֹל כְּמוֹ הַמְּאוֹת: אֲבָל כָּאן
הֵם בְּפָרֵי הַרְּאִשׁוֹן בְּעֲנָף הַרְּאִשׁוֹן
וּבֵין הָאֲנִי הַהוּא לְבֵין הָאֲנִי הַזֶּה,
יִשְׁנֶה מִפֶּת הַעֲתִיד, שֶׁל הַכְּנִסְיָה,
הַצְּלָחָה שֶׁלֹּא צְלָחָה, דוּ קִיּוֹם
בְּלִתֵּי קִיּוֹם: וְכְמוֹ כֹּל דְּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְהִיּוֹת,
זֶר בְּאֶפֶן זֹנְעֵתִי: אֲנִי מִבִּיט לְמִטָּה
מְעַרְבָּה, אֵיזָה מְקוֹם אֲבִסוֹרְדִי – חוֹפִים אֶהוּבִים! –
שֶׁל הַזֶּרַע אֲשֶׁר אַחַר כֵּךְ צָמַח – כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ –
תוֹךְ שְׁנוּי, לֶךְ תִּדַע אֵיזָה, שֶׁל הַפְּרִסְפֶּקְטִיבוֹת הַבְּרִבְרִיּוֹת
הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל הָעָם...

.....

עֲלֵעַל אַחֲרוֹן, אִם כֵּן, מַעֲלִינָה רַבָּה
(רַבִּים מְאֹד הַשָּׁנִים, הַחֲדָשִׁים, הַיָּמִים,
שֶׁל עֲדָנָנו הָאֲנוּשִׁי
רַבִּים הֵם הַחַיִּים, בְּגֵאֲלִיּוֹת, בְּקִסְטִילִיּוֹת

1 עיירות בדרום איטליה, באזור נאפולי

בְּאֵירֵלְנָדוֹת, בְּאֶזְרֵי־הַעֲתִיקִים שֶׁל הַדְּרוֹם, אֲזַקִּים
 אֵין סֵפֶר בְּמִשְׁךְ אֲלֵפִים שְׁנַיִם עֲנִיּוֹת... עֲלֵעַל
 אַחֲרוֹן בִּיעַר עַד, שָׁם
 שְׁאֲנֵי תַפּוֹס בִּידוֹ...
 נוֹשֶׁבֶת רוּחַ מִרְעֵידָה
 כְּמוֹ קִנֵּי מִתְכַּת, עַד בְּלֵי סוּף.

.....

מִמֶּנּוּ לֹא פִגְשֵׁתִי
 אֶלֶּא רֵיחַ מִדְּבֹא שֶׁל חֲטוּי
 בַּחֲדָרוֹן, כְּזֶה
 שְׁאֵפֶשֶׁר לְגוֹר בּוֹ בְּעֵירוֹת שֶׁל דְּרוֹם אֵיטָלְיָה,
 מְשַׁכְּבוֹן שֶׁל מִזְרָן רְזָה וְנִקְשָׁה,
 כִּיּוֹר שְׁהַמִּים לֹא מִתְרוֹקְנִים מִמֶּנּוּ.

.3

... וְקִפְקָא הָיָה מִדְּמָה אֶת הַמְּדַרְגוֹת הַלְלוֹ
 הַמּוֹלִיכוֹת לְמַלּוֹן, לְהַדּוֹם
 שֶׁל פִּסְנֵתֵר, טְלוֹיזְיָה: בְּתוֹךְ
 תּוֹכֵן שֶׁל כָּל הַמּוֹשְׁבוֹת,
 פְּרָצוּפָה, עִם דָּם שֶׁל בְּנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁל עֲגָלִים,
 מְדַרְוֹנוֹת וּמְדַרְוֹנוֹת לֹא מִיִּשְׁבִּים, שְׂדוֹת
 מוֹבְרִים עַד מוֹת – וְעַכְשָׁו אֲדָמָה פְּנוּיָה –
 מַעֲוֹלָם לֹא הֵיטָה הַחֲרוֹת מְעַרְבֶּכֶת כָּל-כֶּךָ בְּמוֹת.
 יוֹתֵר לֹא עֲשִׂיתֶם
 אַחִים – אַחִים בְּכוֹרִים לְכָאֵב –
 הֲרַע הַטְּבִיעַ בְּכֶם אֶת חוֹתֶם גְּדֻלְתּוֹ,
 וְנִמְלֻטְתֶם לְכָאֵן, בְּאַתֶּם
 לְהַתְּכִינֶם כָּאֵן, כְּמוֹ
 הַמְּבַקְשִׁים לְמוֹת וְלֹא לְמוֹת,
 נִעְרָמִים לְכֶם כְּמוֹ כְּבִשִׁים קְטַנּוֹת
 הַמְּאֲמִינּוֹת בְּחֶם הָאֲחִיוֹת אִמְךָ.
 הַטְּרָאוּמָה, מִלְּפָנֵי עֲשָׂרִים, עֲשָׂרִים-יּוֹחֵמֵשׁ שָׁנָה,

יִצְאָה לָהּ הַיּוֹם כְּכֹר מֵהָאֶפְנָה בְּעוֹלָם,
 כָּאֵן אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ, חִפְשֶׁתֶם אֶת הָאֶזְזוֹר
 הַשּׁוּלֵי הַזֶּה, כְּדִי לְשַׁמֵּר אוֹתָהּ, מוֹסֵד
 מִמוּצָא שְׁמִימִי! כִּי, מֵעַל גְּבֻעָה
 סוּרִית, מְכַעֶרֶת כְּמוֹ אֱלֹה הַנּוֹתְרוֹת
 עִרְמוֹת מֵהִיסְטוֹרִיָּה, לֹא יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
 פֶּסֶת טְבַע עוֹרָת, אַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת אוֹיֵר
 הָעוֹלָם מִשְׁנוֹת הָאֲרָבָעִים. וְאֲנִי
 שְׁמִשְׁרֵתִים אוֹתִי חֲדָרִנִּים מֵהֶסְסִים,
 מִתְּסַבְּכִים (שְׁעַר חֶלֶק עַל הָעֶרְף, צוֹאֲרוֹנִים גְּסִים, כְּאֵלוֹ אֵי אֶפְשֶׁר
 שִׁישׁ לְצַעֲרִים מִן הָעֵם) אֲנִי רוֹאֵה בְּהַזְיָה
 שְׁעָה מִבְּעִיתָהּ בְּהִיסְטוֹרִיָּה שְׁלֹכֶם:
 אֲנִי קוֹרֵא לָהּ הַגְּעֻגוּעַ לְאִירוּפָּה.

.4

אֲנִי מִסְתַּוָּבֵב בְּקִבּוּץ, וְהַשְׁמֵשׁ
 וְהַדְּמָמָה הֵם שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן.
 אֶחָד בָּחַר לְהַתְּבוֹדֵד בְּמִסְתָּרָיו,
 כְּמוֹ פוֹנֵה עֶרְף לְעוֹלָם, נִרְגָּז,
 בְּחִבְרַת יְדִידִים סְפוּרִים, אַחַר
 שׁוֹתֵה בִירָה עַל חוֹף הַיָּם, בְּכֹר
 מוּצָף בְּאֲדוֹוֹת הָאֶגֶם הַגּוֹאֵה.
 אֶךְ הַשְׁמֵשׁ, הַדְּמָמָה, מוֹשְׁלִים
 כְּמוֹ בְּכַל פְּנֵה בְּאִירוּפָּה
 וּבְחֻרְדָּה וּבְאֲשֶׁר שֶׁל הַכֹּל
 אֶל מוֹל הַשְׁמֵשׁ הַזֶּה, מוֹל הַדְּמָמָה הַגְּדוֹלָה הַזֶּה
 יֵשׁ מְחַלְטוֹת נְזִירִית כְּמַעַט.
 הוֹ, מֵה רָב הַרְגָּע, מֵה רְבָה הַזְּכוּת לְנוּחַ,
 מֵה רְבָה הַשְׁלֹוֹה הַשְּׁכַחְנִית שֶׁל אֲנָשִׁים אֶלְמוֹנִים,
 הַנוֹשְׂאִים בְּלִבָּם שְׁנֵאָה שֶׁל פּוֹלְשִׁים – פּוֹלְשִׁים
 מוֹזְרִים, יְלָדוֹתִים, לֹא-מְזִיקִים, טְהוֹרִים:

הנצבים מול עוונם כמו מול
חפץ זר, שלא צפו לו
בקצר נשימתם לרצות את האל.
והאויבים, אשמים בחמלה חסרת-שכל
על אדמתם – התת-מודע
הדרך אותם ממחוזות האהבה למחוזות
השנאה, שב ומחזירם אל גורל
של עלילות חסרות תוחלת –
משקיפים ממעל ושונאים, בשנאה מזקקת,
מלאכים על גבי הריהם הרחוקים-מגשית.
ממתינים להם, כפי שהגברים
ממתינים לכלותיהם.
חזרו, הו חזרו לאירופה שלכם.
מבח העברה עצומה ממני אליכם
אני חש את הגעגועים שלכם,
שאתם אינכם חשים בהם ולי הם מכאיבים,
מהפכים את כל קשרי עם המציאות.
אירופה כבר אינה שלי! ורשה,
פראג, רומא הן שם, נעקרו לעד
מחיי, ממשיכות חיים
שאירופה פעם הייתי בנם וגבורם
וכעת הם נעלמים ממני אט-אט
בין צבעיהם של ימי המערב
שנהפכו לזרים בעיני!

.5

85 קילומטרים יש בין טבריה לים.
נטיעות חדשות של זיתים, אפלים במובן
העזינות של מי שיש בו אשם או פחד.
ילדי הערכים, בן הם,
צוחקים, צוחקים בטרופ
בטפשות מכלה,
כמו העניים שלנו;

גורים של העם הרעב,
 חיות קטנות עם עינים אנושיות יפהפיות;
 שחרות כעלבונות, נמלאות חיוך,
 מאחורי גדר ריסי הזפת
 הם פרחים, כמו היה ספר.
 החיוך הסתמי, של זה אשר נולד רק ליעור אחר.
 הילדות הקטנות צוחקות רק משום שאלה צוחקים –
 מנידות את הראש במנתק מן החזה,
 עוברות אינסטינקטיבית מחיוך לרקוד.
 והנה, מעבר לזיתים הישראליים,
 מלכלכים באבק העמל, בתי
 העץ והפח, משכנות העני המאשרים.
 אבל במרכז האזור,
 כמו מנזר בנדיקטיני בצ'וצ'ריה,
 מחנה רבוי של קבוץ.
 עלומים אמללים, שם, לא צוחקים.

....

בעודי שעון על חפת המכונית
 מסמן רשום טירוני, חסר כנות
 חוקר את אתרי האל,
 בא, מאחורי צמד גמלים,
 בתוך רעש הקלקסון של מכוניות
 המיתוסים השליטים, צעיר ערבי,
 בג'ינס כחל ובגופיה לבנה,
 ידיו על מתנניו מתוחות
 על האבנט – עם אבזם גדול
 תחת הטבור, אביר
 במכנסים קצרים, כאלו כבדים מבין
 – בחור מרבע קוארטיצ'ולו.
 עם שני כסף. יש לו פרצוף
 דומה לפרצוף של היהודים אצלנו.
 אבל לאלה שאצלנו, איי, לא רק שאין
 אף פעם רגז, ולא שנאה, אלא אפלו

לא אַפְשָׁרוֹת לְכַעַס, לְשִׁנְאָה.
 וּבֹו דְוָקָא הֵיִתְהָ. כְּזֹו כְּמוֹ שְׁל גָּבֵר.
 בְּטַחֲוֹנֵו הַקִּיּוּמִי
 נוֹזֵף, מְתוֹק, אַכְזָרִיּוֹת הַגְּזֹע,
 לְנוּ, הֵיִהוּדִים, מוֹטָב לומר הַיִּשְׂרָאֵלִים,
 נְעָדְרִי מִיתוּסִים,
 לוֹפְתִים חֲזָק אֶת הַנְּשָׁק בִּידִים, רוֹצִים
 שְׁכֹסוּפוֹ שְׁל דְבָר אֱלִימוֹת הַתְּבוּנָה
 תּוֹכַל לְהַפִּיר אֶת הָעֲנוּהָ שְׁל הַכַּעַס וְשְׁל הַשִּׁנְאָה.

.6

מְכָאן, לְהַצְהִיר עַל מִשְׁמַעוֹת
 הַפּוֹלָלֵת אֶת כָּל הַהִיסְטוֹרִיָה, גַּם,
 כְּמוּבָן, זֹו הֵיִוִתֵר יָפָה (... בָּאוּ, מָאָה שְׁל
 צִלְבָנִים, בְּלוֹנְדִינִים – אֲנִי הֵיִיִתִי אומר לומְבָאֲרָדִים,
 קְלָטִים, הֵיִיִתִי אומר – מוֹטָב אֵלו
 שְׁהֵיטְלֵר הֵיָה מָאָהֵב בְּהֵם עַד כְּדִי הַשְׁפָּלָה
 פְּרוּסִים אוֹ אַנְגְּלִים – אוֹ הַדְּנִים
 שְׁדִרְרִיר מְצַלֵם – אוֹ הַשְּׁוֹרִים
 הַלְבָנִים מְסַפּוֹרִי הַצָּפוֹן שְׁל בְּרַגְמָן –
 בָּאוּ הַצִּלְבָנִים הַמְסַכְּנִים הַלְלוּ, קְרוּבִים
 שְׁל סַאֲלִימְבָנָה,² אַבָּא הַזְקָן מִן הַפּוּ,
 מְהַאָפְנִינִים, פְּנִיּוֹ מְעוֹתוֹת קֶצֶת
 מְמַעַט הַשְּׁמֶשׁ עַל גְּדַת הַנְּהָר וּמְאָדִימוֹת
 מֵאֵשׁ הָאֵח, אוֹ יִין הַבַּיִת,
 בָּאוּ – וְהֵנָה כָּאן הַבְּלוֹנְדִינִי הַזֶּה
 מְבַנֵי בָאֲרִי, אוֹ מִן הַחֲלָשִׁים הַעֲקָמִים שְׁל טָאָרְאָנְטוּ:
 בְּאֵמֶת מְנַשְׁלִים מְמוֹלְדֵת, אוֹ
 יְסוּרִים אַחֲרִים, כְּמוֹ זֶה שְׁאִין לוֹ דְבָר מְשִׁלוּ...)
 קוֹרְאִים לָהֶם, לְעֵלוּבִים, דְרוּזִים, עֲרָבִים לֹא עֲרָבִים,

2 סאלימבנה מפארמה – נולד ב־9 באוקטובר 1221 לאביו הצלבן, ומת בסביבות 1290. נזיר פּרנציסקני שרשומותיו מהוות מקור חשוב להיסטוריה של איטליה במאה השלוש-עשרה.

תושבים של כפרי סיד, חרחורי תבוסה,
כמו בני דודם מבקעת הגאריליאנו³
או טימאוו⁴. תרמילים אנושיים של היסטוריה
מלאים בחיים שאין להם סוף.

.7

בינתים... "הצעירים שלנו הם
כמו פרי הצבר
קוצנים מבחוח, מתוקים מבפנים,
אומרים על בניהם האדונים מברעם,
ארבעה מחסנים, סילו, מרפאה,
המגורים כמו אלה של דכאו;
והשלוה של כפר במרכז אירופה
מתמזג בדו-משמעות בשלוה הקולוניאלית;
אומרים לי, שההקשר שלהם
החרדה של הבחורים הללו, עצבנות
עתיקה מצירת בפנים. כמו
היו שלי! ובעצם – הם בני,
היחידים שהייתי יכל לקרא לעצמי אב,
פרחי הצבר העלובים, שלא צוחקים.
Fersen, איטלקים, Razon, צרפתים:
שתפים בנסוי הזה
של הבן בקומונה, מחוץ לקן
התסביכים והאהבה המפחידה, אמהית
אבהית. חוזרים בזמן בהצהבה אכזרית, אני יודע,
כמו אלה של התצלומים מ-44',
ואפלו עוד יותר עתיק: עוסקים במסירות
במה שהגורל האנושי, חסר זמן
חוזר במשך אלפי שנים, כלכלבים, אבא
ואלהים קשוח, שנותן מיתוסים.

3 אגן הנהר המפריד בין חבל לאציו לחבל קמפניה בדרום איטליה.

4 נהר שמוצאו בהרי קרוואטיה, זורם בין אזורי הגבול פריאולי וטריאסטה באיטליה לבין סלובניה.

יום בתל אביב: עוכרי־ארח אחים,
 לכודים בגורלם; ובניהם, עדין
 רחוקים מן הגורל הזה, נהנים
 מהחרות שמוליד המרחק הזה
 – ומההתנשאות – שהרי העתיד
 שלהם כלו עוד אפשרי.
 אפופים בהלה זו – שאינה בקרבם
 אלא רק אורה זורח עליהם
 כמו זה של שמש הים המסנורת
 וצרה על העיר שהם חיים בה –
 הם מטפחים את מעשי יומם. ודפק
 החיים אינו הולם בקרבם,
 כמו אצלנו האבות־שאינם־אבות, ומנבא
 את האדישות שתהיה חיייהם
 אבל הם יהודים. מהיכן המנהגים האלה,
 כמו בנים של בורגנים אריים,
 של הצאצאים הגדולים, הטפשים, של המערב?
 מהיכן חסר הפואטיות הזו?
 האם לא באו הנה כדי לההרג?
 האם אינם יודעים? מהיכן המבטים
 האלה של ילדים־אבות, שלמולם אבותיהם
 אינם אלא בהמות עלובות, מצחינות,
 בחצרות מחנות ההשמדה,
 ברפבות המשא שכתב מלאו גופות?
 מתולעי הרקב הנאצלות האלה הם נולדו:
 ובה בעת הם מטיחים בהם את המות,
 שהוא החיים שלהם? הם רוצים
 בנצחונם, אבל, אולי, אין הם מנצחים?
 הם מטילים, מתקבצים, יפים,
 ברחובות עריהם,
 כמו בפיאצה דל פופולו או במונמרטר,

המוֹנִים, חֲלָקֵי פָּנִים, בְּמַדֵּי צָבָא;
וְהַגּוֹרֵל הָאֲחֵר שֶׁהֵם מְדַמִּים לְעֶצְמָם
שׁוֹטֵף אֶת עֵינֵיהֶם הַקָּדְמוֹנִיּוֹת בְּאוֹר
הַמוֹחַק אֶת הַכָּאֵב; וְהֵם דּוֹמִים
לְכָל הַנְּעָרִים בְּעוֹלָם.
הִיהוּדֵי מֵתוֹךְ תְּרַבּוֹת וּבְחִירָה, עֵכָשׁוּ,
מְבִיט בָּהֶם מְאֹכְזָב: אִם זֶה הַהוֹיָה,
אֲוִילִית הִיא אֲכֻזָּבְתוֹ, אֲךְ אִם לֹאוּ,
מֵה רַבָּה הָאֲהָבָה לְאַבוֹתֵיהֶם שֶׁמֵּתוּ בְּכַנִּיעָה.

(1963)

את השירים 4 ו-8 תירגם מאיטלקית מירון רפפורט
את האחרים יצחק לאור

השחר הדרומי

.1

כְּמוֹ בְּצַעֲיָף צֶהָב, רְקוּמָה בְּאַבְקָה
 דְּחוּסָה, עֲשׂוּיָה יוֹן, יְרוּשָׁלַיִם – עֵמֶק
 חֶבְרוֹן – פְּגוּמִים שֶׁל בֶּן שִׁיבֵשׁ וְהַתְּבַקֵּעַ
 הַתְּקַשׁוּ עַל שְׁכָבוֹת אַחֲרוֹת – צוּאָה לְבָנָה
 כְּמוֹ סֶכֶר, מְנַקֶּדֶת מְדְרוֹנוֹת וּכְפָרִים,
 מֵעַל מְדְרוֹנוֹת וּכְפָרִים קָלִים כְּעֲצָמוֹת –
 גִּיא בֶן הַיְנוּם וְהַנַּחַל הַקָּטָן וְהַחֶרֶב שֶׁלוֹ
 (בְּאַפְקֵי תְהוֹם קָרָא הָעֲשׂוּיָה גְאֹזָה,
 מְכַתְּמַת בְּדָם שֶׁהִצְהִיב קְלוֹת)
 הַסִּימָנִים הַהֲזוּיִים שֶׁל הַקְּבָרִים
 הַפְּתוּחִים – מְקַדְּשִׁים בְּסַגְנוֹן לִיבְרִטִי
 עֲצִי זֵית מְפֻלְצָתִיִּים שְׁעֵתִיקוֹתֵם מְפִיסֵת...
 כֶּךָ הוֹכִילוּ אוֹתִי פְּנִימָה, אוֹחֹז בְּיָדִי,
 שְׁטָן חֲמוּר סֶכֶר, עֲשׂוּי טִיט יִם-תִּיכוֹנִי,
 כְּאֵלוֹ שֵׁם מְצֹאֲתִי אֶת הַשְּׁלֹוֹה
 שֶׁהִטְרוּף הָאֲרוּטִי מְבַקֵּשׁ
 לְמַעַן הַגִּיהֶנֶם שְׁלוֹ,
 כְּאֵלוֹ שָׁב הַקִּיץ
 לְמַעַי הַסִּיד שֶׁל עָרֵי הַחוּף
 סֶקֶס בִּירוּשָׁלַיִם, דָּת בִּירוּשָׁלַיִם,
 תְּאֹוֹה בִירוּשָׁלַיִם, חֲמֵלָה בִירוּשָׁלַיִם,
 עִיר קְרֵתְנִית עֵתִיקָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.
 בִּירָה נוֹרְמָנִית בַּחֲמָסִין שֶׁל הָעֶצֶר.....

.2

תְּסִיסָה שֶׁל נְבֻטִי כְּאֵב
 שׁוֹב פּוֹרְחַת בְּמֶרְכְּזִים הָעֵתִיקִים מְחוֹלְלֵי הַסֶּבֶל.
 לְצַדִּי, לֹא מִזְהָה,

דוֹן אַנְדְּרִיָּאָה, פְּרִי דְחִיסוּיֹת
 מִתְקוּפוֹת אַחֲרוֹת: בְּרֻצֶף
 שֶׁל הָעוֹלָם הָרְשָׁמִי. הַשָּׂרֵב מִטִּיל עָלָיו
 מִיֵּן תְּחוּשֶׁת אֵימָה, וּכְשֵׁזוּ הוֹפְכֶת לְקוֹסְמִית,
 הִיא מְכַסֶּה עַל נִגְעִים חֲשׂוּכֵי מְרַפָּא
 שֶׁל אֶ-סוֹצִיָּאלִיּוֹת:
 דוֹן אַנְדְּרִיָּאָה הָאֲמֵלֵל, הוּא וְאֵימָתוֹ
 הַמְּגִיחָה מִמְּסַכֶּת הַכֶּמֶר שֶׁלוֹ,
 רְפוּי עֲצָמִי, הֶגֶם שֶׁכָּלוּ
 עֶסוּק בְּנִפְשׁוֹ שֶׁלוֹ
 (אֲפֹשֶׁר אֶת כְּלָה לְהִסְתִּיר, אֲךָ לֹא אֶת הָעֵינַיִם).

הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַבֵּן הַבְּכוֹר לְאֵם הָעֲנִיָּה כְּשֶׁהָיָה לְכַמֵּר.
 רְפוּיֹן הַחֲלָצוֹת הָאִירוֹפִיּוֹת עַל הַכְּרָסִים
 הַיִּם-תִּיכוֹנִיּוֹת שֶׁל בַּחוּרִים, צֵל עָכוּר עַל שְׁפֹתֵיהֶם.
 בְּדֵי הַכֶּתְנָה הַמְדַפְּסִים שֶׁל צִלְיָנִים סַחְטָנִים,
 מְסַכְּנִים, מְסַכְּנִים, נוֹשָׂאִים בְּלִבָּם אֶת יֶשׁוּ הָאֲוִילֵי שְׁלֵהֶם.

.3

לֹא הָיָה שֵׁם סַחַר אַחַר אֵלָא סַחַר בְּסֻקָּס.
 לֹא הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם, אֵלָא בָּאֲרִי, אֵלָא קְטָאֲנִיָּה.
 לְכָל קוֹמָה בְּמִלּוֹן הָיְתָה פְּנִינָה מְשֻׁלָּה,
 חֵית טָרֶף מִתּוֹקָה יְשׁוּבָה עַל שְׂרָפְרֶף בְּמַסְדְּרוֹן.
 לְכָל סְמִטָּה מִתַּחַת לְקִשְׁתוֹת הָאֶסְפָּסוּף הַמְּשֻׁפָּם
 הָיָה עֵדֶר חֵיוֹת טָרֶף מְשֻׁלָּה,
 לְבוּשִׁים בְּבִגְדִים אִירוֹפֵיִים, יוֹשְׁבִים עַל כְּסָאוֹת קֶשׁ קְטָנִים,
 בְּבִתֵי הַקֶּפֶה הַשְּׂמֻנּוֹנִיִים הַשְּׁטוּפִים בְּאוֹר הַמְזֻרַח.

.....

אֲךָ תְּמִיד חֶסֶד לִי, בְּאֵמֶת חֶסֶד, דְּבֵר-מָה.

בְּשִׁפְלוֹת רוּחַ, קִיֻּצִית עַד אֲבָדָן הַחוּשִׁים,
 כְּמוֹ צִ'רְלֵי צִ'פְּלִין עַל גִּלְגָּלִיּוֹת, צָעֵד דוֹן אַנְדְּרִיָּאָה לְצַדִּי, מְתַנְּיוֹ
 עֲבִים וְהַסְרְבוֹל הַיָּקָר שֶׁלוֹ,
 שֶׁל אָדָם שֶׁמְעוֹלָם לֹא הָעֲנִיק אֶסְתֵּטִיקָה כְּלִשְׁהֵי לְחִיּוֹ;

הַעֲדָרוֹ הַמְחַלֵּט שֶׁל נְרָקִיסוֹס הַתְּגִלָּם בְּכּוֹבֵעַ הַשַּׁעַם
 שֶׁחָבַשׁ לְרֵאשׁוֹ הַנְּזִירִי,
 אָה, כַּמָּה קָל הָיָה לְחוֹשׁ אֶת יְלָדוֹתוֹ בְּמַחֲזוֹ וְנָטוּ, הָאֵם,
 אִשָּׁה מִמַּעַמְד נְחוּת וַיִּשְׁרָה עַד אֵימָה: יֵשׁוּ
 כְּמִשָּׂא שֶׁל אֶהְרָה, בְּמַכְנִיזִם הָעָנּוּ
 שֶׁל הַשָּׂגֵב הָאֶכְרִי... אָרִי
 קֶלְטִי, מַעֲרָבִי, מִכְּפָר קָטָן בְּמַחֲזוֹ וְנָטוּ –
 לְצַדִּי, בֶּן בְּלִי עִיר, שְׂרָצָה לְהַתְּגִיר – נִשָּׂא אֶת הַחוֹתְמִים.
 בַּחוּר גְּדֹל מְמַדִּים וְחָסֵר חֵן בְּצוּרָה מְכַמֵּרֶת לֵב
 שָׁחוּם הָיָה, וְקוֹלוֹ בְּכִינִי וְאִמָּהִי,
 שֶׁם מִבְּטָחוֹ בְּדוֹגְמוֹת הַנוֹצְרִיּוֹת...

סָקָס בִּירוּשָׁלַיִם, אֲנָשֵׁי כְּמוֹרָה בִּירוּשָׁלַיִם,
 יַחְדָּו, תַּחַת שְׂמֵשׁ גְּלָמִית וּמִשְׁחַתֶּת שֶׁל הַתַּת פְּרוֹלִטְרִיּוֹן,
 מוֹעָקָה בִּירוּשָׁלַיִם, שָׁלוֹם בִּירוּשָׁלַיִם,
 בִּירָה עֵתִיקָה עֵלּוּבָה וְשִׁמְחָה מְעַל נְתִיב הַיִּסּוּרִים.

מאיטלקית אלון אלטרס

.4

הַלְכָתִי בְּסִבִּיבוֹת הַמְּלוֹן – הָיָה עָרֵב –
 וְאַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה נְעָרִים הוֹפִיעוּ
 בְּעוֹר הַנֶּמֶר שֶׁל הַשְּׂדוֹת, בְּלִי
 סֵלַע אָחָד, בּוֹר, מְעַט יָרֵק
 שְׁאֵפֶשֶׁר בָּם לְהַסְתֵּת מִיְרֵי מְקָרִי: הָרִי
 יִשְׂרָאֵל הָיְתָה שָׁם, בְּאוֹתוֹ עוֹר נֶמֶר,
 עֲטוּיֵת בְּתֵי מְלֵט וְחוֹמוֹת
 שְׂוָא, כְּמוֹ כָּל שְׂכוֹנַת עֵנִי.
 הַשְּׂגִתִּי אוֹתָם, בְּנִקְדָּה הָאֲבִסּוֹרֵדִית הַהִיא,
 רְחוֹק מִהָרְחוֹב שֶׁל הַמְּלוֹן,
 שֶׁל הַגְּבוּל. זֹה הָיְתָה יְדִידוֹת אַחַת מִנֵּי רְבוֹת
 אַחַת מְאֹלוֹ הַנִּמְשָׁכוֹת עָרֵב אָחָד
 וּמַעֲנוֹת אַחַר כֵּךְ כָּל הַחַיִּים. הֵם,

המְנַשְׁלִים, וְיֹתֵר מִזֶּה, בְּנִים
(שְׁמֵהֶם מְנַשְׁלִים יֵשׁ לָהֶם יָדַע
שֶׁל רֵעַ – הַגְּנֵבָה, הַשָּׂד, הַשְּׂקָר –
וּמֵהֵלִידִים – הַאִידֵאלִיזִם הַתְּמִים
שֶׁל תְּחוּשַׁת הַקְּדוּשָׁה בְּעוֹלָם),
הֵם, תִּכְפֹּף נֹצֵת בָּהֶם אוֹר עֵתִיק שֶׁל אֶהְבֵּה
– כְּמוֹ הַפֶּרֶת טוֹבָה – בְּעֵמֶק הָעֵינִים.
וּבְדַבְּרָם, בְּדַבְּרָם עַד
רִדַּת הַלֵּילָה (אֶחָד כֶּכֶר חֶבֶק אוֹתִי
אָמַר שֶׁהוּא שׁוֹנֵא אוֹתִי עֲכָשׁוּ, עֲכָשׁוּ לֹא,
אֶהֱבֵ אוֹתִי, אֶהֱבֵ אוֹתִי), יָדַעְתִּי עֲלֵיהֶם כֹּל דְּבָר
כֹּל דְּבָר הִכִּי פֶשׁוּט. הֵם הָיוּ הָאֵלִים
אוֹ בְּנֵי הָאֵלִים, שִׁירוֹ בְּמִסְתוּרִיּוֹת
מִשְׁנֵאָה שֶׁיִּכְלָה לְדַחֵף אוֹתָם מִטָּה מְגַבְעוֹת הַחֶמֶר
כְּמוֹ חֲתָנִים צְמֵאֵי דָם, עַל פּוֹלְשֵׁי הַקְּבוּץ
בְּחֲצֵי הַשָּׁנִי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם...
הַבְּלוּיִים הַלָּלוּ, הַהוֹלְכִים לִישׁוֹן, עֲכָשׁוּ,
בְּחוּץ, בְּקִצָּה הַזֶּה שֶׁל שְׁכוּנַת הָעֵנִי.
עִם אֲחֵיהֶם הַגְּדוֹלִים, חֵילִים
חֲמוּשִׁים בְּרוֹבָה יִשְׁוֹן וּבִשְׁנֵי שַׁפְּמִים
נִשְׁבָּעִים לְמוֹת הָעֵתִיק שֶׁל שְׂכִירֵי חֶרֶב.
אֵלוֹ הֵם הַיִּרְדְּנִים, אֵימַת יִשְׂרָאֵל
אֵלוֹ הַמְּבַכִּים לְפָנַי
אֵת הַכָּאֵב הָעֵתִיק שֶׁל הַפְּלִיטִים. אֶחָד מֵהֶם
נִשְׁבָּע בְּשֵׁנֵאָה, כְּמַעַט בּוֹרְגָנִית כֶּכֶר (בְּמוֹרְלִיזִם
הַסַּחְטָנִי, בְּלֵאמִיּוֹת הַמְּלַבִּינָה מְזַעֵם
נוֹירוֹטִי) שֶׁר לִי אֵת הַפְּזֻמוֹן הַיִּשְׁוֹן
שֶׁלְמַד מֵהַרְדִּיּוֹ שֶׁלוֹ, מִמְּלֹכוֹ –
אֶחָד, בְּסַחְבוֹתָיו, מְקַשֵּׁב בְּהַסְכָּמָה
בְּעוֹדוֹ, כְּמוֹ גּוֹר כְּלָבִים, נִצְמַד אֵלַי
אֵינּוּ חָשׁ דְּבָר בְּשָׂדָה שְׁבַגְבוּל
בְּמַדְבָּר הַיִּרְדְּנִי, בְּעוֹלָם
אֶלֶּא רְגַשׁ אֲמַלֵּל שֶׁל אֶהְבֵּה.

מאיטלקית י.ל.